4

METHODUS GRATIÆ DIVINÆ

In traductione hominis peccatoris ad vitam,

Septuaginta Thesibus succinctè & elaboratè explicata.

AUTHORE
Reverendo Viro THOMA PARKERO,
ROBERTI *Filio*.

LONDINI,
Impensis *Abelis Roper* sub signo Solis, in Vico vulgò vocato *Fleet-street*, 1657.

A Golden Book w^t a Golden Epistle
Calamy's Acct. p. 85. –

LECTORI.

SIſte te parumper, erudite Lector, ut nôris cujam & qualem pagellam comprimis, hoc ſcilicet ſolo nomine redarguendam, quòd ſit tota gemmea. *In hiſtoriis*, compendia, diſpendia; *at in Theologiâ, polemicâ ſaltem,* μεγάλαι βίβλοι, μεγάλα πήματα, *atque inſtar montium, qui, quo ſublimiori conſurgunt cacumine, magis ſterileſcunt. Optandam ex Theologorum diſceptationibus, & colloquiis, ut puta Mompelgartenſi, Hagienſi, aliiſque ſuccum & ſanguinem exprimi, reſponſionum lacinias abradi, in perſonas, nominaque* (*quas vere* rabiem & rixas Theologorum *vocavit Me-*

lanchthon) lituras expungi: quibus sarmentis, si quis inter בעלי אספות *(quos vocat Spiritus Sanctus* [a]*) nomen suum professus, operam daret averruncandis, plus certè quam ex alio quovis scripto elenctico proficerent lectores* [b]. *Dicam quod res est: miserè ruspamur in controversâ Theologiâ, & si quando veritatis importunâ fame confecti, margaritam offendimus,*

Exclamare libet, populus quod clamat Osyri
Invento. ——

Nervosi siquidem sunt, & acuti Theologi Camero, ubi habet Tilenum adversarium, Twißius, ubi Arminium, Corvinum, eundemque Tilenum confodit; at! at! postquam pulmones in verborum cortice exagitaveris, vix tandem medullam sensûs potis eris eruere anhelus lector. *Inde est adeò laudabile*

[a] Eccles. 12. 12. ῥαψῳδοὺς, magistros collectionum sive pandectarum. Merc.

[b] Vide consilium I. Hornbeck. in sum. Controvers. de Papismo p. 316.

dabile institutum Reverendi Viri Thomæ Parkeri, *authoris Thesium* de Traductione peccatoris ad vitam, *qui eadem premit vestigia, nec tædio lectorem enecat. Neminem* suppilavit, sugillavit *neminem. Non habent scriptores, quem incusent stellionatûs, nec alii verbera violentæ linguæ patiuntur.* Arminii, & Socini *nomina reliquit intacta; non ita* causam, & argumenta. *Sentiunt se mori tacito vulnere, qui in argumentis aut* Conversionis, *aut* Satisfactionis *periculosè, & infæliciter disputarunt.*

Hic is est, si nescis, lector, cujus pater Robertus Parker, ὁ Μανκαρείτης, *tam eruditè & copiosè scripsit* de signo crucis, Descensu Christi ad inferos, & Ecclesiastica politeiâ, *in causâ Religionis patriæ exul, qui unà cum* Amesio, *notissimum virum* I. Robinsonum,

num, [a] *ad sobriam in disciplina mentem revocavit. Dignus est adeò hic noster Author tam* istoc patre, *quam* hâc prole. *Id unicè agit* Vir Doctissimus, *ut Gratiæ Divinæ suus constet honos sartustectus*; *ut Gratia* præveniens, excitans, pulsans, efficax & actuosa *habeatur*, *non* segnis, & voluntatis nostræ pedissequa, *qualem adversarii comminiscuntur, qui Gratiæ verbo abusi sunt,* (*ut* [b] Augustinus *jam diu notavit*) *ad frangendam invidiam.*

Si cui minus arridet, quod à stili Evangelici simplicitate abhorrere videatur, & μορμολυκεῖα *quædam terminorum Philosophicorum interpolasse, sciat velim, lectorem desiderari gravem, & in scholis exercitatum, cui si sit* ingenium Theologicum, *nihil nocebit* stilus metaphysicus; *nec omnino*

[a] Vide eundem Hornbeckium in Brownismo. p.623.

[b] Vidi quemadmodum potuerit (*Pelagius*) etiam gratiam nominare sub ambiguâ generalitate, quid sentiret, abscondens, gratiæ tamen vocabulo, frangens invidiam, offensionemque declinans. Aug. de pecc. Orig. contra Pelag. & Cælest. cap. 37.

desunt,

desunt, quod dixit in re leniori Antoninus, [a] *etiam in phrasi* παραπτύγματα ἀψικάρδια. *Prodiere sæpiùs hæ eædem Theses, cum aliis ejusdem commatis* Amesii *Tractatulis compactæ, à doctis indoctisque pro Amesianis habitæ, & citatæ; sed quod dolendum maximè, mancæ semper, & imperfectæ,* ἀποβολιμαῖα *nonnunquam addita, loca Scripturæ fœdissimè distorta, & transversà tuentia: quindecim integras theses nescio cujus sacrilegæ manus depeculabantur. Pauci hæc observârunt, miratique non superesse, qui plagiarium & stellionem insequeretur, & in jus vocaret. Tu igitur, ingenue Lector, æqui bonique consulas, quod ego, qui in sacro sum satellitio ultimæ sortis, in extremis Angliæ oris ab omnibus pænè bonis literis exul,*

[a] Lib. 9. sect. 3.

(Ἄμμες γὰρ ---- οὐδὲ τρίτοι, οὐδὲ τέταρτοι,
Οὐδὲ δυωδέκατοι, οὔτ' ἐν λόγῳ, οὔτ' ἐν ἀριθμῷ.)

hanc

LECTORI.

hanc qualemcumque opellam dabam, tribus quatuórve exemplaribus MSS. & impreßis fideliter collatis, ut authorem tibi, authorique ſuum nomen & Theſes vindicarem.

H. Seampson.

Σφάλματα paucula ſic corrigenda ſunt.

Pag. 40. *l.* 8. ἰσχυρούτερα, *lege* ἰσχυρότερα.
Pag. 45. *lin.* 12. ad formale, *lege* & formale.
Pag. 55. *lin.* 15. ſic etiam & fides, *lege* fidem.

THESES DE *Traductione Peccatoris ad vitam.*

THESIS I.

DEus cum ſit ens abſolute primum *Exod.* 3. 14. propterea primum eſt ac ſummum bonum: & quia primum ens, proinde omnia ab ipſo ſunt: quia vero ſummum bonum, ſummus eſt finis ad quem tendunt. Si enim aliquid eſſet, quod non eſſet ab ipſo, plura prima eſſent, &

proinde non esset absolute primum: & si summum bonum, summus finis est, quia bonum finis est; & si summus finis, omnia ad ipsum tendunt, *alioqui non esset absolute summus*. Hinc Deus Apoc. 22. 13. ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, omnium entium ad seipsum Motor est. Irrationalium quidem, quia sensuum conclusa limitibus, mediate duntaxat: rationalium verò selectæ multitudinis ad fruendum ipso. Cum enim proxime per intellectum & voluntatem *ad Deum* accedant, proximum eorum bonum erit unio cum eo quod summum est, seu fruitio Dei: quæ divinæ amicitiæ & favoris est adeptio.

2. Intentio finis hujus, pro modo independentis ac supremæ voluntatis ex consilio agentis suo, ABSOLVTA est. *Rom.* 11. 34. *Is.* 40. 13. Nec enim ἀναίτιος

potest

poteſt is eſſe, qui à conditione determinatur extrinſeca: cui præſcribitur ordinis ratio ab eo quod ordinatur ab ipſo: qui diſcit ab homine agendi modum ac finem, adeoque regitur ab ipſo ut menſurante actum ſuum. Quin contra ἀναίτιος homo infinitus & inordinatus foret, quippe diſponeret ſeipſum ad finem prius, quam diſponatur à Deo.

3. Hinc multo minus ex prævisa fide; hæc enim medium eſt ad fruitionem Dei qui finis eſt: idcirco non antecedit intentionem finis ut conditio.

4. Via *ad finem* iſtum exhibita homini fuit in ſtatu primævo, quo viribus inſtruebatur idoneis, quibus Deo, ſi voluiſſet, potuit frui. Verum quia finitus, ideo mutabilis, & quia mutabilis, ſeducente Diabolo deſcivit à

ſtatu illo: unde ſummi boni interrupta eſt adeptio. Iis tamen quos ad finem iſtum deſtinarat, ex miſericordia reconciliari voluit Deus; ita tamen ut ſimul juſtitia maneret illæſa: quare tum *pro* offenſa *ſatisfacere* oportuit prius, quam in *conditionem juſtitiæ* reſtaurari. Quia vero hoc à nobis, quippe *nullarum virium, Rom.* 5.6. effici non potuit: aut per alium effici oportuit, aut de reconciliatione noſtra actum. Hoc autem quia *perficere* non *debuit* alius niſi homo, nec *ſufficere potuit* niſi Deus: hinc Chriſtus θεάνθρωπος mediator deſignatus; qui *redemptionem* à peccatis virtute *ſatisfactionis*, & *reſtaurationem* virtute juſtitiæ procurans, reconciliationem impetravit iis, quibus voluit Deus.

5. Hinc quotquot reconciliandi fuerant, propter Chriſti merita

merita reconciliari oportuit: proinde ut applicetur reconciliatio, merita Christi applicanda prius. Applicanda vero homini cum sint qua intellectu ac voluntate prædito, propterea ut ab ipso (*Scal.ex.* 307. *sect.* 27. *lin.*2.) *recipienda*, applicanda sunt. Hinc fœdus Dei cum electis emergit, se *recipientibus* Christum reconciliatum iri. Conditio à parte Dei, reconciliatio est, in qua tamen debitor non nobis est Deus, sed sibi, qui seipsum negare non potest. Ea etiam finis ipse hominis est, non quidem quoad rem alius à *fruitione Dei*; relatione solum distinctus interruptionis præviæ. Conditio vero à parte nostra est Christi Receptio: conditio autem non ut *ab* homine dispensatore actus hujus, sed ut *in* homine quid ad reconciliationem prærequisitum.

 6.Ap-

6. Applicatio utriusque conditionis fit primo per *deductionem* earum ad actum ut sint: deinde per *conservationem* in actu ut porro sint. Deductio autem ad actum est Receptionis Christi prius, cum ex ea tanquam medio prærequisito Reconciliatio ineatur. Hæc vero *vocatio dici solet*, quæ Motus est à Deo, quo Christi receptionem electis ingenerat.

7. Motio hominis est: ideo *Movens* requiritur, & *Mobile* quod movetur, & *Motus* moventis actus, & *Res Motu Facta*. De quibus ordine.

Movens. 8. MOVENS est, qui intendit finem: principium & finis Deus. Movens autem est, ut consilio agens; proinde decreto, quod pariter secundum proportionem decreti circa finem, absolutum est. Nec enim finis absolute

lute ab ipso intenti, ex fallibili conditione suspendi eventus potest.

9. Et sicut in comparatione ad finem, sic qua id quod decernitur est effectus *entis primi*; à quo sicut *Rom.* 11. 36. omnium entium dependent *essentiæ, virtutes, actiones*, sic præcipue *Iac.* 1. 17. supernaturalis boni. Hinc vocationem independente consilio producens, tum per *sapientiam* de forma deliberat, tum per *voluntatem* intendit secundum illam formam ex suppositione potentiæ. Forma illa exemplar est & mensura veritatis in re, *ut* prout ipsa fuerit, sic *rem* fore necesse sit dependenter ab ea. Hinc ex conditione in re non vult conversionem Deus, sed secundum deliberationem sapientiæ suæ, voluntas intendit, & potentia exequitur immutabilis. Et

quia ſecundum ſapientiam & bonitatem vult & poteſt, proinde futuram prævidet virtualiter à voluntate pendentem.

10. Ex ſuprapoſitis hiſce fundamentis concidit error in gradu triplici. Primus, decretum Velleitatis, quo determinationem ad converſionis actum, ad quam neceſſitare hominem non poſſe creditur, *deſiderare* ſolum fingitur Deus. Secundus, deſideratæ illius determinationis *prævisio* per ſcientiam mediam, quà dependentis ab homine. Tertius, ex prævisa determinatione, conditionati concurſus *intentio* concomitanter in effectum. Et

Velleitas. primo *Velleitas* illa decretum non eſt: hoc enim imperantis eſt ex ſuppoſitione potentiæ; illa vero purus voluntatis actus cum potentiæ defectu. Si enim quod poſſum volo, effectum impero:

ſi

ſi quod non poſſum, deſidero; aſſequi enim non poſſum quod volo. Proinde etiam indignum Deo. Nam *Omnipotenti* potentiæ defectum adfingit, & aſſequendi voti incertam ſpem *Feliciſſimo.* Quid enim felicitas aliud, niſi boni expetiti certa fruitio? Quid vero omnipotentia, niſi potentia omnium in omnibus? Denique, objecti etiam ratione impoſſibile. *Primam* enim *potentiam* transfert in hominem, qui creatura eſt & ψυχικός.

11. Proinde nec obſervatur determinatio illa ſcientiæ mediæ. Hinc enim idea rei prius in creatura eſſet, quam in Deo: cognitionis etiam divinæ principium à re finita procederet: ipſumque adeo ſummum bonum, *omnipotens, infinitum, purus actus*, dependenter à voluntatis creatæ conſilio & *providentia* *Scientia media.*

mo-

moveret. Quinetiam impossibile idem. Quippe scibile est ante scientiam, *sicut* τὸ ὂν ante τὸ νοεῖ. Præest autem, dum præcedit ipsius τῆς οὐσίας ὕπαρξις. At nihil *est nec* exsistit, quod à Dei voluntate *non est* nec exsistit. Si præscit igitur priusquam velit, præscit nihil. At si aliquid esset in homine, quod sine præeunte voluntate præsciret; quale est in fieri præsciretur à causa dependens. Causa vero si non prædeterminetur à Deo, mere contingens est. Hinc incerta vicissim esset divina cognitio. Quare præscientia non esset, quæ effecti est non contingentis sed necessarii judicium.

12. Denique corruit simul ex conditione prævisa concursus intentio, quippe quæ tum independenti naturæ Dei repugnat, tum vocationis decretum non

non est, ut postea declarabimus.

13. MOBILE vero est ad fruitionem Dei selecta multitudo. Adjunctum eorũ ἀπείστατον, est conditio defectionis à gratia primæva. Hic licet *logica* superfuerit *ratio*, seu *principium quod*, unde remota ac passiva materiæ potentia; periit tamen *principium quo*, sive formæ facultas ad bonum. Hinc inclinatio ad malum solum, ἀδυναμία vero totalis ad bonum. Ideoque in ordine ad operandum corrumpuntur tam voluntas quàm intellectus: *quippe actus unice malus præsupponit fontes malos à quibus fluit*. Intellectus quidem, qui quamvis confuse per *irradiationem signi*, quid à Deo vocetur bonum sciat: ipse tamen *stultitiam* judicat, 1 Cor. 2. 14. & sub forma mali reflectit ad voluntatem objectum *Mobile.*

ctum bonum. Voluntas vero, quia nil aliud ab intellectu monstratur nisi malum, cæcum sequitur lubens ducem, eodem defectibili acta principio.

14. Conditionem talem evin-
1. cit ratio, probant scripturæ. Nam supposita facultate ad bonum, supponitur forma bona: hinc quamvis lapsi, arbores essemus bonæ placentes Deo. Deinde ni-
2. hil amissum *ex creatione* per lapsum esset, si non facultas; quippe virtus sola & potentia collata ante lapsum fuit, qua tendere potuit Adamus, si voluisset, ad
3. finem, Deum. Postremo, non opus Christo foret, ut per *pretiosi* sanguinis effusionem nos justos faceret; quippe per propriæ virtutis intensionem, homo restitui justus in se potuerat, si facultas ad bene agendum superfuisset. Scripturæ vero nos omnes proclamant

mant *Tenebras*, *Eph*.5.8. cæcos, *Is*.59.10. bonumque nostrum cœlesti opponunt bono, *Deut*. 12.8.*Prov*.12.15.*Isa*.66.3.*Num*. 15.39. *Mortuos* etiam, quippe quibus vis vitalis exstincta omnis est ad hujusmodi actus vitales. Neque vero mortui ii sunt solum, qui veritatis ignorant viam, sed irregeniti qualescunque omnes, *Col*.2.13. *Eph*.2.1,2,5,12. Quid enim? Regenerationis vivificatio pars est. Vivificantur autem quibus vita confertur. Idcirco cùm, quibus vita confertur mortui sint, mortui omnes irregeniti. Porro irregenitus nullus in Christo vivit, quia fide caret: hinc vitam habet nullam; quia omnis, quam habemus, vita 1 Ioh.5.12. Ioh.15.4,5. à Christo est. *Qui enim filium non habet*, οὐκ ἔχει ζωὴν ἑαυτῷ. Deinde, neque mortuus est cujus facultas *liga-*

tur solum, sed cujus vis *aufertur* integra. Ligata enim facultas ad vitales actus non facit mortuum, sed sopitum solum. Vita enim & mors in eodem consistere subjecto, vel minutissimis gradibus non possunt. Denique, quæ Dei sunt non capit (1 *Cor*.2.14.) *animalis*, neque quidem potest. Hoc quidem, quia πνευματικῶς discernere non potest : id autem , quia *Spiritum* quo discernat non habet. Spiritu vero non carent rudes soli, sed omnes irregeniti.

15. Neque vero propterea quia facultas ad bonum tollitur, proinde libertas arbitrii. Liberè enim *non* volunt bonum , & liberè volunt malum. Credere enim (*Io*.12.39.) *non potuerunt* quidam, quia scriptum fuit. Neque tamen libertas sublata fuit. Peccantibus in spiritum sanctum ἀδύνατον resipiscere , *Heb*.6. 4. *Im-*

poßibile

possibile hoc absolutæ negationis est, ut patet ex *Heb.* 10. 26, 27. & tamen liberi manserunt, *quibus hoc fuerat impossibile.*

16. Atque secundum hosce prædictos imprimentis ac recipientis modos, instituitur ipse MOTUS. *Ideoque in explicando motu ad Moventis & Mobilis naturam recurrendum erit.* Motus autem hic est exercita causalitas agentis Dei, sive potentiæ ipsius effluxus ad receptionem Christi procreandum. *Motus quid.*

17. Motum vero hunc quo moraliùs ac efficaciùs instituat Deus, præparationem aliquam præmittit, quâ tanquam præambulatione paretur via. Ideoque quia via illa est ad vocationis actum necessaria, proinde per metonymiam effectûs, vocatio dicitur. Quia vero propter remotiorem ipsius locum & ordinem

nem ad non vocandos etiam extenditur; hinc etiam ut ratione *ordinis*, ſic etiam *objecti*, generalis appellatur.

18. Quia vero præparatio hæc actio eſt à movente promanans, ideo *ſcopum* certum, & *actum* certum quo eſt quod eſt, & *terminum* habere neceſſe eſt.

Scopus. SCOPUS vocationis hujus præparatoriæ ex objecti conditione eruendus eſt. Hæc vero eſt exiſtentia non vocatorum ſub fœdere legali. Hinc viribus liberi arbitrii natura adhæreſcunt, iiſque juſtificari credunt, quippe fœderis illius fundamento. Hinc contra perditam ac deploratam eorum oſtendere conditionem vocationis hujus ſcopus eſt, qui in fœdere iſthoc hærent; ut ſic ducantur ad novum. Præſentis enim miſeriæ cognitio, via *ducens* eſt ad conditionem feliciorem quærendam.

19. AC-

19. ACTUS vero quo præparatio hæc perficitur, est vis mediorum quæ *à Deo* destinantur ad eundem finem. Media vero tria concurrere interdum solent: quorum unum universale, reliqua communia. Illud constituunt partim forinseca naturæ documenta, partim intrinsecæ προλήψεις & innatæ notiones. Posteriora vero, Verbum ordinarie, & nonnunquam *Heb.*6.4. generalis influxus Spiritûs. Illud præcipue *Rom.*7.7. Lex est; hic vero dona comproducit generalia, quibus præparatio fit efficacior. *Actus.*

20. Dona vero illa partim in *cognitione* sita sunt; partim in *sensu*, partim in *actione*. *Cognitio* quidem non vocatis rerum Spiritualium inest; fidelium tamen cognitioni longe dissimilis. Nam cum res spirituales in sensu fide-

lium existant, per immediatam irradiationem & effluxum solis ipsis innotescunt. Hinc non vocatis per signa tantum ab iis qui sentiunt eas effigiatæ repræsentantur. Inde quasi in pictura vident eas, idque per formam naturalem imagine naturali vestitas. Sicut igitur à pictura res signata indistinctè proponitur, præcipue si res sit supernaturalis, & imago naturalis: ideo indistincta est eorum cognitio. Nec mirum: *Scal. ex.* 307. *sect.* 27. ad actum enim in objectum, talem oportet esse potentiam ad objectum ordinatam, quale objectum ipsum est. Objectum autem hoc formaliter supernaturale est, naturalis vero intellectus irregeniti potentia. Quare objectum excedens ipsam est ejus respectu ἀκατάληπτον.

21. Quæ vero in *sensus*, præ-

cipue

cipue gaudia quædam sunt, eaque in gradu summo ex audita regni cœlestis felicitate concepta: Nihilominus haud similia gaudio fidelium; tum propter *sinceritatis*, tum etiam *soliditatis*, defectum. Radicem enim non habent ullam, *Matt.* 13.20. ex petrosa terra nascentia, etiam *dum exercentur*. Hinc exultatio hæc in *fruitione* Dei non est: sed non raro propter auditas Beatorum in cœlis amœnitates, quas homines illi sub ratione terrenarum apprehendentes, dum sibi fingunt possibiles, exultant. Et quia sincera non sunt, proinde nec solida. Nam leviter *& perfunctorie* tantum instar coruscantis fulguris insinuantur, & veluti mucrone & extremitate linguæ prælibantur, ac si in superficie solum & convexitate cordis hærerent. Hinc istiusmodi
 sen-

ſenſus *Heb.*6.4. *Luc.*14. 24. γεῦσις dicitur: hinc *Matt.*13.20. εὐθὺς gaudere, & *Ioh.*5.35. πρὸς ὥραν tantùm, non penetrantes *Hebr.* 6.19. εἰς ἐσώτερον, ſed hærentes in atrio.

22. Denique in *actione*. *Mar.* 6. 20. Πολλὰ γὰρ ποιεῖ quæ quoad ſubſtantiam actûs bona ſunt; verum enimvero quia radice carent, (unde ὀρθὸς λόγος dans formam actui,) ſubjective mala ſunt. Proinde nec in finem bonum. Non enim reſpiciunt Deum propter ſe, ſed propter aliud: ſive illud ſit *Ioh.*5. 35. Evangelii novitas, ſive 2 *Reg.* 12. 2. reverentia ſuperiorum, ſive *Act.*5.2. opes & dignitates, ſive bonum nomen, aut voluptates, ſive quodcunque aliud quod non eſt Deus. Sic enim cultum divinum ordinantes ad ulteriorem finem, iſtum ſibi ſummum

fa-

faciunt bonum, & inferius Deum ordinatum ad illud.

23. Denique, cum vocationis hujus ſcopus in intentione agentis ſit proſternere fiduciam & confidentiam in fœdere legali, ideo actuum iſtorum in executione TERMINUS idē erit. Confidentia autem illa præcipue in duobus exeritur: primò in opinione potentiæ ad faciendum quod vult Deus, ſi quod vult ſcirent: deinde in opinione juſtitiæ propriæ, & juſtificationis ex eadem. Hinc Termini duplex gradus. Primus, quo oſtenditur *officium*, & tollitur prætextus *Rom.*3.19.20. *ignorantiæ.* Secundus, quo ex officii cognitione *Rom.*7.7.*Reatus oſtenditur*, & tollitur prætextus *innocentiæ.* Hoc autem fit, dum omiſſio officii cogniti, & impotentia faciendi retegitur. Ex utroque horum *Terminus.*

conflatur ......, quo peccator ex officii cognitione reatus inevitabilis evictus, despondet animi, quasi nihil habens quod retorqueat.

24. Pro gradu autem & ordine mediorum, variat effecti gradus & modus. Principia quidem in natura & residuæ in conscientia scintillæ officium indicant, & reatum explanant. Lex verò repræsentando ad vivum; Spiritûs verò influxus confirmando magis, dum indelebile sigillum ejusdem infigit. Hinc proinde *Rom.* 1. 20. illa inexcusabilem faciunt; Verbum autem magis, *Matth.* 11. 22, 24. at 2 *Pet.* 2. 20, 21. Spiritûs influxus maximè.

25. Atque hinc immediatè *Desperatio* sequitur, quâ peccator spem justificationis omnem in se sublatam videt. Atqui sic

effectus jam proxime disponitur ad Receptionem Christi, quippe in se nihil cernens, extra se solum ipsum videt, unicam ad salutem viam. Atque hucusque processus divinus communis; per se quidem intentus tam Reprobis quam Electis. Præparationis tamen relationem induit in electis solum ratione *operantis*: in reprobis verò ratione *operis* per accidens fit, quod non procedat ulteriús.

26. Præparationem hanc ipse consequitur Motus. Hic autem primò *in se specificationem* requirit aliquam, per quam Mobili & rei motu productæ proportionetur: postquam autem *talis* fuerit, *certum ordinem* habet, in quantum à movente *dirigitur* secundum receptivitatem Mobilis; dum autem certo ordine progreditur ad rem *motu producen-*

dam, *certa vi* procedit; & certa vi procedens, proportionatum obtinet *exitum*. Inde ſecundum naturam Motûs, quatuor explicanda veniünt: tum motionis hujus *Species*, & *Ordo*; tum *Gradus*, & *Terminandi Modus*.

Motionis ſpecies. 27. Ratione ſpeciei, tum *Moralis* eſt, tum *Phyſicus*. Cum enim res motu facta ſit effectus phyſicus, cauſa indiget agente phyſicé. Quia vero vitalis idem eſt & liber, è voluntate per collationem egrediens, cauſa morali indiget, qua tum objectum vocandus intelligat, tum per argumenta moveatur ad illud. Quare cauſarum harum concurſus evidens eſt & actus & poſſibilitas: ſicut videre eſt in præceptore tam ſuaſu quàm ductu ſcribentis pueri dirigente manum.

Motus Phyſicus. 28. *Motus Phyſicus* & verè effi-

efficiens, de quo præcipuè controvertitur, tum ex natura *Moventis*, tum conditione *Mobilis*, (*Thes.* 16. ſicut antea monuimus) elucebit. Ex *natura quidem moventis*. Determinatio enim voluntatis ad converſionem, eſt ens proprium, verum; Phyſicum: propterea verus ac proprius effectus ipſius. Hinc ſicut à decreto ipſius pendet ut medium ad finem ordinatum: ſic à phyſico ipſius influxu producitur. Quod ſi igitur hæc hominis determinatio non prædeterminetur à Deo phyſicé: primum erit homo determinans in genere entis phyſicè, non determinatum; primum movens, non motum; primum agens, non actum ab alio: ideo determinationis ſuæ prima cauſa, primum principium, ἀναίτιον, independens. Et quia primum movens, propterea

pterea duo prima erunt, & ſic Deus non erit ens abſolutè primum. Neque verò nodum ſolvit influxus in effectum phyſicus, cum determinatio ad effectum ſit etiam ens proprium, idque vocationis effectus: quippe quæ motio mobilis eſt, non cum eo ſolum. Neque ſcrupulum tollit vis virtutem conſervans & eſſentiam: ea enim ſolummodo ſuſtentat *eſſe* agentis, non movet aut determinat illud poſſe ad determinatum actum. Alioqui univerſi moverentur ex æquo; tum peccantes in Spiritum ſanctum, tum ipſe Diabolus. Neque moralis cauſæ valet ſubſidium. Hæc enim voluntatis ad converſionis actum motio, verus eſt ac phyſicus effectus entis primi: proinde præmotionem ipſius phyſicam eſſe neceſſe eſt. Deinde, non proprie movet aut deter-

Motus moralis.

minat

minat agentem, moralis causa: sed solum adjuvans est, quâ agens seipsum movet. Nam quantum ad *essentiam*, nihil est aliud, quam argumenta intellectui objecta, ad fidem quæstioni faciendam. *Applicatio* vero fit, primo per immissionem actus in intellectum, ministerio Rhetoricæ ac Grammaticæ: unde Receptio in *intellectum*; unde *intellectus* ab objecto *patiens*. Recepta verò notione transit patiens in agentem. Prout enim de argumentorum vi vel infirmitate discurrendo judicaverit; verum aut falsum concludit: bonum aut malum ostendit voluntati: voluntas eligit, aut repudiat. Hinc *virtus* causæ hujus non consistit in influxu vere motivo: sed per passivam receptionem, occupato judicio substernitur, & agentis activitati

tati ſubjicitur , ut objectum cognitum.

29. NATURA MOBILIS. Lapſus enim δύναμιν ei abripuit omnem ad ſupernaturalia. Hinc Phyſica opus vi, qua præ-determinetur ad ea, per Phyſicam virium ingenerationem. Alioqui non ageret, virium defectu. Neque vero objectiva ſuaſio ad hoc ſufficit. Non enim confert vim, ſed præſupponit; ſuadetur enim agenti, ut ſuâ utatur, quam habet.

30. Evidens idem eſt motus, ex infantum exemplo. Quippe ſanctificati ſunt per inhabitantem ſpiritum: in quibus tamen non alio motu quam phyſico, operari ſpiritus poteſt.

Denique Scripturæ ſuffragia conſpirant. Hinc enim vocatio circumciſio dicitur, *Col.* 2. 11. Hinc cordis donatio, *Deut.* 29.4.

Aper-

Apertio, *Act.* 16.14. Emollitio, *Ezek.* 36.26. Creatio, *Psal.* 51. 10. 2 *Cor.* 4.6. Resuscitatio, *Ephes.* 2.5. *Ioh.* 5.25. Regeneratio, *Ioh.* 3.3. Compulsio. *Luc.* 14. 23. Et quod extat *Ioh.* 6.44. Nemo venit ad me, nisi tractus à patre. Tractio hæc sola suasio non est. Nam 1. omnes tracti veniunt ad patrem v. seq: At omnes suasi non veniunt. 2. Alloquitur hic Iudæos Christus, quibus hoc tempore suadebat ad fidem: Eos vero non converti affirmat, quia non trahebantur. Tractio igitur non est suasio. Ad hæc discipulos defecturos compellans, quod dixerat repetit, Eos non credidisse, quia tracti non fuerant, nec datum iis à patre unquam. At certe æque ac cæteris Apostolis suadebat iis per verbum Christus.

31. ORDO motus hujus sicut *Ordo motus.*

ſicut eſt in ſe; ſic tum *conjunctim* eſt explicandus, tum *diviſim*. Et primo, Motus Dei vocantis, eſt actus in hominem abſolutus, non exſpectando determinationem ipſius, conditionatus, & partialis in effectu concurſus. Eſt enim de vocationis eſſentia, ut prioritate cauſalitatis feratur in hominem, ut ducatur ad Terminum. Sic motio omnis in mobile: alioqui non erit motio Mobilis. Quin etiam neceſſaria eadem eſt præmotio, propter *moventis* cauſæ primæ perfectionem, tum *mobilis* ſeu cauſæ ſecundæ defectum & dependentiam. Concinunt etiam ſcripturæ. *Ezek.* 36. 27. *Pſal.* 65. 5. *Zach.* 13. 9. *Ier.* 31. 18. Facit enim Deus, ut nos faciamus quod ipſe vult bonum, *Phil.* 2. 13. *Gal.* 4. 9. Quare antecedens eſt hic Motus influxus in cauſam, qui *prædeterminatio* dicitur.

32. In-

32. Influxus hic in Mobile in actu primo est, quà tendens ad principii impressionem; in secundo actu, qua præmovet secundum principium impressum ad actum elicitum. Actus hic, quia vitalis & liber, à motu non Dei solùm, sed hominis etiam, qui movetur, pendet. Hinc movet & determinat hominem Deus, & seipsum homo. Nec tamen duplex motus, unus ab homine, alter à Deo; sed ab utroque idem. A Deo ut causa prima, ab homine ut secunda. Ab illa verò naturâ prius, dum per causalitatem in secundam hunc motum ciet; sic enim instrumenti motus est causæ principalis motus: ab ista vero prius, propter prævium in illud causalem influxum.

33. Hinc videre est, quomodo Deus & homo ut TOTALES

LES causæ IMMEDIATE concurrant ad eundem actum. Deus in *suo genere*, subordinando sibi secundam causam; Homo in *suo genere*, instar instrumenti movendo sub prima. Hoc enim poscit natura Dei, qui integer & absolutus est bonorum actuum autor. Immediatè verò concurrit Deus, non quidem quia sine medio, sed quia intimè.

34. Concidit hinc CONDITIONATA egressus RATIO, & CONCURSUS PARTIALIS. Illa est quando hominem PARATUM & EGREDIENTEM expectare fingitur Deus, ut suum adjungat influxum in effectum. Ratio hæc sicut prædicto est opposita motui, sic intentioni divinæ, unde modum ac mensuram accipere motum oportet. Proinde pugnat tam cum

cum natura MOVENTIS quàm cum conditione MOBILIS. *Moventis* quidem. Nam ſicut omnibus creatis rebus, ſic etiam converſioni hominis præſcripſit & impoſuit ordinem ac ſeriem Deus per *ſapientiam*, ſecundum quam per *potentiam* ordinentur ac diſponantur ad ſeipſum. At conditionatus hic influxus tum ſapientiam tum potentiam, ac proinde totam providentiæ ſeriem, evertit. *Sapientiam* quidem: ſi enim expectat determinationem hominis, ut agat, vel non agat, hoc vel illud; tum de Deo ſecundum conſilium ſuum providet homo, eumque diſponit ad intentionem finis ſui. Proinde caſualiter evenit & fortuito determinatio illa hominis; unde *τάξις* tollitur, per Dei ſapientiam operibus ſuis impoſita. Deinde & *potentiam* labefactat.

factat. Nam extra illius activitatem constituit hominem, si determinationem non causet Deus, sed exspectet eam, ut operetur. Subordinat etiam Deum, tum in *ordine* agendi, tum *dignitate*. Illo, dum ipsum secundam causam facit, exspectantem *paratum* hominem, priusquam agat. Hâc verò, dum potentiam passivam adscribit ei, qui purus actus est; dum à causa secunda determinatum facit ad actum suum. Postremo, subservire homini Deum & ancillari facit: certo enim velle Deum statuit si velit homo, quia ipse voluit: velle autem posse Deum, quod homo rejicere ac suspendere possit & soleat. *Mobili* etiam resistit: si enim exspectat Deus paratum hominem ut ipse agat, tum poterit animalis à se, non actus à Deo, paratus esse ad spiritualem actum.

35. Et ſicut conditionata egreſſus ratio, ſic una concidit CONCURSUS PARTIALIS, quo egredienti homini per virtutem ſuam viciſſim admiſcere fingitur Deus, ut tanquam cauſæ ſociæ ſimultaneo congreſſu coeant ad eundem actum. Duo igitur ei inſunt quæ ſupra poſitæ reſiſtunt veritati. Unum: INFLUXUS INDEPENDENTIA. Alterum: PARTIALIS ET MANCA VIRTUTIS ADMIXTIO. Illa præmotioni reſiſtit: hæc integritati divini Motus. Atque illud quidem partialibus cauſis proprium; una enim virtutem non habet ab altera, ſed à ſe principiatam ad cooperandum adfert; alioqui ſubordinatæ eſſent. Hoc autem tum naturæ *moventis* repugnat, tum etiam *mobilis*. *Moventis* quidem: *Concurſus partialis.*

 dem:

dem: nam si influxus hominis principium suum ab homine ducat solo, aliquod ens erit cujus causa non est Deus; & propterea Deus non erit ens absolute primum. Deinde *mobilis*: nam, uti demonstravimus, cum homo ψυχικὸς sit ante virtutem in ipso creatam; non solum influxum Dei cum influxu suo, sed etiam productionem influxus sui postulat. Quod si ψυχικὸς ante præmotionem in conversionem influat; ab agente naturali supernaturalis efficeretur actus ex parte: naturæ etiam inesset vis ad supernaturalia: imo totus foret naturalis, quippe concursus Dei naturæ debitus, actum producit naturalem. Alterum adnascens vitium est *partialis admixtio virtutis*. Dimidiata enim pars ab uno est, ab altero altera. Talis imperfectus agendi modus,

tum

tum perfectioni divinæ resistit, cujus *omnia* Deut. 32. 4. *opera perfecta* sunt: tum supremâ indignus Majestate; ut causa creata cum increata, finita cum infinita, tam æquali congressu misceantur.

36. DISTINCTE jam de utriusque correspondentia, mutuisque ac reciprocis in vocatione laboribus. Physicus Motus est vis SPIRITUS; moralis VERBI. Verbum, quia Spiritu communius, in causando præcedit. Officium illius duplex: Præsentare homini objectum: deinde veritatem illius argumentis ostendere. Illud est rei faciendæ propositio: Hoc suasio: unde suasionis objectivæ nomen. Illud proprie voluntati objicitur, hoc intellectui. Objectum ipsum est, credendum in Christum. Huic propositioni ut *De concursu verbi & Spiritus.*

fides fiat, denuo expromit argumenta. *Objectum* una cum argumentis recipit intellectus patiens primo. Postmodum accedit Spiritus, qui intellectum ad *argumenta*, quæ proprie objiciuntur ipsi, voluntatem ad *objectum* applicat. Intellectum movet ut, per collationem prospecta argumentorum vi, propositionis veritatem videat, quam antea falsam & pro 1 *Cor.* 2. 14. 1 *Cor.* 1. 23 *stultitia* judicârat. Hic motus Christum voluntati proponit, ut in quem credendum sit. Voluntas igitur ab eodem Spiritu mota, in objectum fertur; & in Christum credit. Tota propria igitur activitas & causalitas in hominem à Spiritu est: à Verbo nulla alia quam quod medium sit, quo homo seipsum movet, & mensura secundum quam operatur Spiritus, intellectum ad

argu-

argumenta, voluntatem ad *obje-ctum* movens. Ut ſic potentiæ vitales ſecundum menſuram moralis cauſæ, phyſice moveantur ad morales actus, morali modo.

37. MOTUS hic cujus naturam & ordinem explicuimus, GRADU IRRESISTIBILIS eſt. *Diſponitur in hac voce argumentum à Majore*, Cujus vis excedit vim reſiſtentem objecti, illud eſt irreſiſtible. Vim hanc irreſiſtibilem requirit tum natura *moventis*, tum etiam *mobilis*. *Moventis* quidem. Deus enim cum converſionis efficiens ſit *Rom.* 9. 18. 19. A CUIUS VIRES eſt; & vis illa ſicut à decreto abſoluto fluens, ſic in ſua natura INFINITA eſt; non poteſt quin finitam ſuperare creaturæ vim & reſiſtentiam. Nec enim Deus, à quo omnia

 pen-

pendent ac reguntur, homini similis, ut per potentiam in volitum effectum tendens, ita eam limitaret, ut finito modo agens à vi creata superari pateretur. Quinimo vis illa Dei quam stulti infirmitatem putant, 1 *Cor*. 1. 25. ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί. Proinde 1 *Cor*. 1. 18. δύναμις θεοῦ appellatur, humana fortior, quanto homine Deus. Postulat etiam idem natura *mobilis*; siquidem vocatio agat in hominem, ut ex nolente volentem faciat, ex resistenti non resistentem. Si resistentiam tollat, irresistibilis est: si non tollat, non est vocatio. Hinc tanquam *Mat*. 19. 24, 26. cameli per foramen acus ad fidem trahimur: ὅτι παρὰ θεῷ δυνατόν. Hinc cordibus nostris inscribit leges Deus, quia *Ier*. 32. *confer vers*. 40. *cum* 27. *nil ipsi difficile*. Denique in miserendo quorum vult, voluntatem

tatem divinam *Rom. 9. vers. 18. 19. irresistibilem* adfirmat Paulus, sicut in indurando quos vult. Quare motum gratiæ, quo secundum immutabile consilium per potentiam infinitam ad finem præfinitum procedit Deus, *insuperabilem* statuendum, eique liberi arbitrii *subjacere potestatem*. *August.* *Tertull.*

38. Sicut ex consilio absoluto & immutabili, sic ex natura motus, *Terminandi Modus* elucescit. Hic autem *necessitas* est. Hæc autem immutabilis connexio causæ cum effecto. Ita igitur vocat Deus, ut in quantum caussat, non possit effectu frustrari. Postulat enim vel ipsa ratio, ut voluntas creatoris sit creaturarum necessitas, à quo & propter quem sunt, existunt, possunt, agunt. Quod si sine libertatis ruina hoc non posset; proinde

creavit

creavit creaturam Deus cujus Dominus non est, qua nec *uti* posset quando libet, nec *Act.* 13. 48. *præscire* quicquam ab ea faciendum, nec ipsi *ordinem* certo *præscribere*: ipsa vero αὐτεξουσία rueret in incertos fines. *Ioh.* 6. 36.

39. Motus autem hic utcunque physicus, absolutus, irresistibilis, & necessarius: non tamen exitio voluntatis est, aut ruinæ libertatis. Quippe Deus, qui absolutus est rerum omnium dominus, libero suo arbitrio creatam subordinat voluntatem *secundum modum suum*, prout ipse vult. Modis igitur hisce movet voluntatem Deus; sed cum proportionata ipsi conformitate, commensurata connexione, & coaptatione quadam conditioni ipsius connaturali & propria: absolute quidem & physicè prædeterminat; sed ita in actu primo

ad

ad ſpecificationem actus, ut in exercitio liberè ſeipſam determinet voluntas ſub determinatione Dei. Neque enim influxus ille determinativus COLLATIONEM tollit, qua diſcernat objecti veritatem: neque ſecundum *rationem & proæreſin voluntatis imperium.* Movet autem utraſque facultates ad connaturales iſtos actus: non tollit igitur libertatem, ſed perficit.

40. Proinde nec irreſiſtibilis nec infallibilis eventus effecti liberum efficiendi modum tollit. Alioqui Iudæi non libere Chriſtum morti tradidiſſent, quippe quod (prout infallibilis erat Redemptio fidelium) ex immutabili præordinatione pendebat. Neceſſitat autem voluntatem ad effectum Deus, per CERTAM directionem intellectus ad diſcre-

tionem

tionem veri, & voluntatis, ut actum consilio sive judicio dianoetico definitum, non invitè, sed voluntario producat *imperio*. Et quia fit actus per eligendi & deliberandi modum, ideo radicalis & intrinseca supponitur ad oppositum habitudo, quæ tamen non lædit necessitatem effecti. Nam sicut potentia homini inest ad oppositum actus, sic etiam potentia homini inest ad actum ipsum. Retrahit igitur auxilium Deus à potentia ad oppositum: hinc non exerit se, sed quiescit. Potentiam verò ad actum promovet secundum deliberans judicii consilium. Dum igitur promovetur potentia ad actum, quiescente potentiâ ad oppositum, necessario fit actus. Quia verò quiescit potentia ad oppositum, dum promovetur potentia ad actum, hæret intrin-

ſeca ad oppoſitum habitudo. Et quidem præcipuè ratione habitudinis hujus ad oppoſitum, actus ſit *contingens*; ratione verò prædicti voluntatis *imperii*, ſecundum proæreſin intellectus, *liber*.

41. Motum moventis in mobile, immediatè ſequitur RES MOTU FACTA.

42. Ea IN GENERE, eſt impreſſa FACULTAS ad formale principium bonum. Quippe homini à natura nulla ineſt ad bonum vis. Proinde ante actum bonum, proportionatam actui bono requirit vim, unde informetur. Pariter & Deus motu utitur quo homini formam impingit, qua moveatur ad actum. Motio enim eſt forma mobili impreſſa & impacta: verumque quod philoſophus, πᾶσα ἐνέργεια καὶ ἡ κίνησις ἡ ἐξ αὐτῆς συνυπάρχει πῶς τῇ ὕλῃ.

43. Formæ

43. Formæ hujus impingendæ *modus* fit per passivam receptionem in homine. Facultas enim hæc non est actus liber, aut vitaliter elicitus ex forma prævia, sed forma ipsa, seu principium actus. Hinc in applicatione gratiæ primæ non agit homo, sed patitur. Forma verò hæc ut primum recepta, deinceps virtutem habet informandi actus. Principium etenim vitæ est, quâ facultates animæ incalescunt & vivificantur, & potentes fiunt ad operandum in ordine Spirituali. Hinc *consiliatrix* intellectus, *imperatrix* voluntas, *exsecutrix* potentia, fervent in opere supernaturali. Atque hæc est VIRTUS ILLA OPERANDI EX CONSILIO, QVÆ LIBERTAS EST AD BONVM.

44. Post impressum formale prin-

principium, deinceps eodem instanti elicitur ſecundus actus, quo vocatus à Deo actus agit. Gratia hæc quæ ſecundum producit actum recte EFFICAX dici poteſt; in quantum efficit ut actu agat, qui modo potuit. Proinde, quæ primum actum producit, SVFFICIENS, in quantum completam & adæquatam potentiam ingenerat ad operandum. Dum autem efficit ut converſus agat in ſecundo actu, novam non ſuperaddit facultatem, ſed vitales potentias eademmet inſtructas ad actum promovet.

45. Actus hic ſecundus ſecundum entitatem phyſicam partim eſt à potentiis vitalibus, & partim à forma. Ita tamen ut tota formalitas & agendi ratio à forma ſit ſola: quemadmodum videndi ratio à potentia viſiva ſola eſt,

est, licet ipsa visio ab oculo partim, ut organo. Nec tamen ideo à potentiis vitalibus, & formali principio est actus, tanquam à duobus agentibus. Licet enim duo sint in *esse rei*, tamen in genere *causæ activæ*, concurrunt in simplicissimam causam unam & individuam.

46. In SPECIE Res motu facta, *Receptio* Christi est. Quippe Vocatio (uti diximus) est applicatio medii quo reconciliamur Deo. Medium unicum, *Meritum* Christi. Hæc vero vocatio non applicat per causalitatem in ea, ut insigantur nobis: ideoque in nos; ut *Receptionem* eorundem in nobis efficiat. Propterea offert se Christus, & offertur à patre nobis ut (*Joan.* 4. 10. *Joan.* 3. 16.) *donum*. Sub Specie etiam panis & vini participatur à nobis in cœna per *acceptionis*

ceptionis modum. Verum enimvero, Receptio hæc ſpiritualis eſt ſolum, non corporalis per modum inhærentiæ formalis, 1 *Cor.* 11.24. quippe hoc naturæ & experientiæ refragatur, cum Chriſtus corpus phyſicum in cœlis teneat, meritaque ipſi formaliter inhærentia non poſſint ab ipſo ſeparari.

47. Quia vero quod recipitur Chriſtus, ſolum eſt medium in quo & per quod accedimus ad Deum: proinde *receptio* hæc illius, qua vivimus in eo, prima eſt ac ſola in nobis vita formalis, diſponens nos ad vitales actus ſpirituales. *Iohan.* 6.53. 1 *Iohan.* 5.12.

48. Receptio hæc quæ vita eſt in Chriſto, nihil aliud eſt, quam in ipſum fides. Sic enim *Iohan.* 1. 12. *Recipientibus eum*, hoc eſt *credentibus* in nomen ip-

sius. Panem etiam in cœna recipere, est in Christum credere, & ipsius *estio* fides est. Secundum autem prædictam formam, introducitur à vocatione primo per modum actus primi, cujus ratione recipiendi habitus est, sive infusa Christi receptivitas. Atque hic primum emergit mortuus, & in Christo vivit; & per ipsum in quo vivit, coram Deo vivit. Et quia vita hæc nostra est, proinde formale ac totale principium est ad vitales actus Spirituales. Hinc pro varia dispositione ipsius ad objecta varia, virtutes omnes & habitus omnes bonos in se radicatos *continet*, tanquam proprietates in forma, virtualiter ab ipsa pendentes in actu secundo.

49. Fides vivifica sic impacta homini, novam deinceps influentiam recipit, qua ab ipsa, ceu

inhæ-

inhærente vita, vitalis erumpat motio. Atque hoc in finem illum, ut ejusdem fidei fructibus, qua Christum recipimus, grati essemus ei, qui Christum acceptare pro nobis, & nos per fidem in ipsum, propter ipsum voluit.

50. Duplex est hic actus fidei: *operatio*, qua egreditur fides è voluntate *directe* ad objectum Christum, quæ *in* voluntate latuerat prius; deinde *opus*. Hoc vero processus obliquus fidei ad objectum hoc vel illud, in decalogo præscriptum, ad quod disposita fuerat in actu primo. Processus ille pro objecto varius, sunt bona opera.

51. Quia verò præter descriptam formam bonam, partialem etiam ad malum habemus, quæ impedit activitatem bonæ: proinde opera nostra, licet quà à

Deo profecta, perfecta ſunt, quia verò per turbidum iſtum amnem fluunt, imperfectionem contrahunt & impuritatem.

52. Ex hac fidei conſtitutione erroribus oppoſita emergit veritas; & primò qua ſpectatur in ſe ſimpliciter; deinde qua comparatur ad operandum. In ſe quidem ratione objecti, ſubjecti, & actus oppoſiti. Objectum fidei cùm illud ſit quod reconciliat, verbum in communi non erit, ſed miſericordia Dei in Chriſto ſolùm: quia verò id quod reconciliat eſt ens incomplexum, utpote ſimplex cauſa; ideo objectum Chriſtus eſt ut ſimplex quid, & per ſe unum.

53. Subjectum proinde fidei primariò voluntas eſt, receptio enim eſt ea aut promotio ad habendum, aut potiundum, quod voluntatis eſt proprium. Accedit quod

quod vitales actus à voluntate sint; in ea igitur vita est, hæc verò fides est.

54. Hinc solus assensus fidei actus non est: quippe qui neque voluntatis est actus, nec objectum habet incomplexum, versatur enim non per modum agentis, sed adjuncti solùm, circa propositionem quam veram censere, assentiri est: quod si igitur particularis hic assensus fuerit, particulare habebit objectum, axioma, de Christo quà nobis particulariter applicato; hinc fides non erit in Christum actus, quo recipimus ipsum, sed de propositionis talis veritate judicium. Deinde, cum id cui assentimur sit assensui ipso, ut adjuncto subjectum, priùs Christus noster ante fidem foret, & nos Christi.

55. Et sicut particularis assensus non potest induere rationem

fidei, multò minùs generalis: quippe cum receptio Christi sit particularis, ipsius applicatio ad receptionem & unitio cum ipso, qua nos ipsius, & ipse noster, erit particularis.

56. Minimè verò omnium cæcus ille assensus & planè temerarius, sine præeunte notitia.

57. Quartò, ratione oppositi: cum fides sit receptio Christi, & multi credant, qui non recipiunt Christum; hinc non una credendi species, sed multiplex; hinc præter justificantem, mortua fides, temporaria, miraculosa. 1 *Cor.*12.9. *Matth.*13.20. 1 *Cor.* 13. *Matth.*17.

58. In ordine verò ad secundos actus, cùm fides sit vitale principium, utpote connectio cum eo quo reconciliamur Deo, hinc sine fide nullus elici potest

bonus

bonus & vitalis actus Deo placens. Alioqui ſine vita vitaliter moveremus, Deoque ſine Chriſto inimici placeremus, actuſque aliquos ſine mediatore acceptaret Deus. *Ioh.* 15. 5. Quapropter ante miſſionem in ipſum quæ fides eſt, nihil nos facere, nedum cum acceptatione pœnitere poſſe, teſtatur Chriſtus, haud ſecus ac ſurculum amputatum emortuum.

59. Sicut ſine fide vitalis edi actus non poteſt, ſic etiam & fides, ubi eſt, vita enim eſt, ibi per vitalem motionem exeri neceſſe eſt; hinc à bonis operibus ſeparari omnino non poteſt, nedum à charitate, cum ea actus unionis ſit qua Chriſtus quaſi cum amplexu recipitur.

60. Poſtremò, fidei ſecundus actus, cùm à voluntate procedat

secundum intellectum, & ab ipso directus potest ab eodem certo percipi, per reflectionem enim intelligit operationem suam; hinc fidei certitudo: quia verò pactum Dei est credentes in Christum justificare, hinc certus de fide, certus etiam est de justitia Christi, & reconciliatione cum Deo.

61. Completa conditione à parte nostra, suam etiam eodem instanti perficit qui immutabili veritate constans est, ac fidelis Deus. Conditio autem à parte ipsius est, uti diximus, *reconciliatio*; hæc autem interruptæ amicitiæ redintegratio, amicitia cum Deo fuit ipsius fruitio, qua Deus factus est noster Deus; interrupta verò fuit non qua actu exhibita, sed propter defectionem in via ad ipsam.

62. Reconciliatio ea quæ institui-

ſtituitur ab offenſo cum offendente duos habet gradus. Primus eſt reputatio offendentis pro amico; alter, exhibitio veteris amicitiæ : hinc reconciliationis hujus actus etiam viciſſim duo, δικαίωσις & υἱοθεσία : illa, qua propter Chriſtum receptum amicum reputat Deus, propter ſatisfactionem receptam à peccatis immunem, propter juſtitiam conditione juſtum; iſta verò, qua homini jam amico per Chriſtum, & in conditionẽ juſtitiæ reſtaurato, priſtinam retribuit amicitiam, ſe Deum ei eſſe, ipſumque pro filio habere.

63. Reconciliationis hujus *principium quod* eſt Deus, quippe admittit nos in gratiam, à cujus gratia per offenſam excidimus: Chriſtus verò, qui juſtitia noſtra unica eſt & propitiatio pro peccatis, *principium quo*. Fides ergo,

quia

quia receptio Christi est quo reconciliamur, proinde ipsa non reconciliat, aut justificat, nisi instrumentaliter & relativè in objecto quod recipit; proinde fides hæc assimilatur estioni, Christus verò receptus cibo, à quo solo vita est, quantumvis sine estione applicari nequit. *Ioh*.6.53.

64. Hinc non reconciliat fides ut causa efficax, ut opus, ut meritum, aut ut conditio prærequisita, cùm gratuitum donum sit, & acceptæ rei dignitate peccatorem justificet.

65. Quia verò nullum aliud instrumentum est quo Christum recipimus præterquam fides, hinc fides tantùm instrumentaliter justificat, hinc opera bona quæ fidei fructus sunt justificare nequeunt, quin potiùs à justificatione procedunt. Quia verò fidei operatio fidem indicat credenti,

denti, & proinde juſtificationem declarat, hinc per Metonymiam Adjuncti juſtificatio coram Deo dici poteſt: quia verò fidei opera declarant fidem & juſtificationem hominibus, hinc juſtificatio coram ipſis.

66. Poſtquam fœderis hujus applicatio ad *eſſe* producitur, deinde conſervatur à Deo ut in *eſſe* producto continuet. Fœdus enim quod pangit Deus, ipſe *æternum* eſſe pronunciat, *Ier.* 32. 40. Nec mirum, cum eadem irreſiſtibili vi, qua procreatur, conſervetur ab ipſo. *Pater meus* (inquit Chriſtus) *eſt major omnibus:* unde rapi è manibus ipſius ἀδύνατον, affirmat *Iohan.* 10. 29. Neque vero major inimicis ſolum, verum etiam defectibilitate voluntatis. Dum enim conſervat ne rapiantur, tuetur, quo minus eliciatur aſſenſus ad defectionem.

nem. Rapere enim non est cogere, sed *suaviter* allicere.

67. Conservationis hujus effectus est PERSEVERANTIA. Hæc vero EXSISTENTIA IN FOEDERE SINE INTERRVPTIONE. In fide quidem, propter infinitam Dei virtutem operantem in nos: in reconciliatione vero, propter constantem Dei veritatem & fidem.

68. Effectum hunc ex irresistibili conservatione illa certo produci, sicut ex natura actus, sic promissione divina confirmatum habemus. Quod enim Iudæis, idem & nobis pollicetur Deus, *Ier.* 32. 40. *nos nunquam ab ipso recessuros. Neque enim promittit hoc ex præscientia, tum enim prædictio hæc esset sola, non promissio.* Neque conditionate promisit, promisit enim ad ob-

loquentium

loquentium obturanda ora, qui de Iudæorum excidio, & fœderis ſui ruptione conqueſti ſunt. Signo & ſigillo ratum confirmabit eventum. Reliqua connexa abſolute promiſit: ſingula denique, quia *nil ipſi difficile*. Nec diſſimile quod Chriſtus eum qui gratiæ aquam hauſit, dicit non ſititurum rurſus, *Iohan.*4. 14. Neque enim aqua illa æterna vita eſt, quippe quia *tendere* dicitur in æternam vitam. At cum actione coincidere terminus non poteſt.

69. Quin eandem perſeverantiam fidei ipſius natura poſtulat: quippe σπέρμα eſt ſive σπορὰ ἄφθαρτος, quæ mori nequit: 1 *Iohan.*3. 9. 1 *Pet.*1.23. *Matth.*13. 23. tum *radix* illa, cujus ſuccus πρόσκαιρος effici non poteſt ex afflictionum interventu *Matth.*13. 21. His accedit gloria Dei ipſa; neque

neque enim *amor* ipsius unionem mysticam dissolvi, nec *Majestas* conatus eludi, aut effusum Christi sanguinem frustrari patietur, creatæ voluntatis arbitrio.

70. Quia vero perseverantia includit actuum futurorum affluxionem: inde *nota* nobis alias esse non potest, quam per causam in fieri. Causa vero cum sit infallibilis Dei vis ex pacto promissa credentibus: hinc de fide certi, proinde de causa infallibili certi sumus, ac propterea de effectu ipso. Perseverantiam in terris immediate sequitur δοξασμὸς in cœlis: quo fruuntur omnes qui semel credunt.

F I N I S.